

Rigsdagstidende.

1852. Forhandlingerne paa Landstinget. № 147.

Tredie Session.

76de Møde.

Mandagen den 9de Februar.

(Fortf.)

Orsted (fortsat): At Landet taber ved, at der er Møller, som have visse bestemte Rettigheder, troer jeg ikke; jeg troer, at, dersom der ikke var tillagt Møllerne visse Rettigheder, vilde Møllevæsenet staae paa en overordentlig lav Fod; thi der vilde Ingen være, der vilde anvende de Summer, som behøves til at anlægge en god og forsvarlig Mølle, naar han ikke kunde have Sikkerhed. Tilstanden er langt fra ikke hos os, som den har været og tildeels er i de fleste andre Lande, at der er Møllevang, at man er pligtig at lade male hos visse bestemte Møllere. Der er Intet til Hinder for, at man kan lade male i længere bortliggende Møller, om man vil. Det er ikke rigtigt, naar der siges, at der factisk finder Møllevang Sted, fordi der ikke kan anlægges saamange Møller, som man maatte finde for godt. Enhver, der skal lade male, bliver nødt til at lade male i en af de Møller, der existere, det staaer ikke i hans Magt at frembygge Møller i sin Nærhed. Forfaavidt det er anført, at Møllevæsenet har staaet paa en ufuldkommen Fod, kan det ikke nægtes, men det er mere i den sidste Tid, at det er fremtraadt, efter den Udvikling af Møllevæsenet, som er gaaet ud fra England og Nordamerika, men den bedre Maade, som man kunde ønske, for at bedre Meel kan tilveiebringes, vil efterhaanden ogsaa nok komme til os, og de bestaaende Møllere ville jo finde det i deres egen Interesse at gjøre deres Værk fuldkomment. Det er og Noget, der alt har viist sig i en meget lang Arrække. I min Barndom vare de fleste Møller, som ikke vare Vandmøller, Stubmøller, nu er der opstaaet

en stor Mængde hollandfke Møller, og nu kan man faae Kornet langt bedre behandlet i Møllerne. Man siger, at det er fordærveligt, at Enhver lader sit Korn male hos Nabomølleren, skjøndt han kun har lidt Korn, istedetfor at det Bedste og meest Defonomiske var, at Bagerne vare forsynede med Meel, og at idetmindste de smaa Consumenter forsynede sig med Brød fra Bagerne. Det er Noget, som godt kan finde Sted under den nærværende Tingenes Orden og vist vil mere og mere ske uden væsentlige Forandringer i Møllevæsenet. Det har hidtil, især hos Almuen, været almindelig Mening, at man skulde tage sig meget iagt med at give rede Penge ud, saa at det anses for bedre, selv at bage, end at kjøbe bagt Brød, saa at de Midler, der have været givne ved Loven i en lang Række af Aar til at indrette sig anderledes, ere blevne saare lidet benyttede, men det synes dog, som om man mere og mere kommer tilbage fra denne Fordom, idet flere og flere Bagerier blive indrettede paa Landet, saa det aldeles ikke bliver nødvendigt for Enhver selv at bringe sit Korn til Mølle. Hvad der efter min Mening allerstærkest taler mod det foreliggende Lovforslag, hvad enten man vil tage det, som det oprindeligt er kommet fra Regjeringen, eller som det er foreslaaet af Udvalget, er, at man, uagtet man rokker Det, der er Basis for Møllestylden, lader Møllestylden vedblive. Jeg kan ikke tænke mig, at Lovgiveren sammelig kan gjøre det, det forekommer besynderligt, at Finantferne ikke skulde kunne bære Tabet af den Afgift, hvis Grundvold Staten selv borttager, men derimod skulle de mange Personer, som have stølet paa, at den tidligere Tilstand, som var begrundet ved Lov, skulde bestaae, lide det Tab, som dermed er forbundet. Jeg paa staaer, at, dersom Møllernes Forrettigheder skulle tilintetgjøres, hvad enten det skeer strax, eller